Republiková únia zamestnávateľov, Digital Park III, Einsteinova 19, 851 01 Bratislava 5
tel.: +421-2-3301 4280, ruz@ruzsr.sk, www.zamestnavatelia.sk

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Národná stratégia ochrany finančných záujmov Európskej únie v Slovenskej republike

https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2026/461

Materiál v pripomienkovom konaní do 18.09.2026

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál predkladá do medzirezortného pripomienkového konania Úrad vlády Slovenskej republiky ako iniciatívny návrh.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:
Predkladaná stratégia predstavuje základný strategický dokument Slovenskej republiky v oblasti ochrany finančných záujmov Európskej únie. Nadväzuje na Národnú stratégiu ochrany finančných záujmov Európskej únie v Slovenskej republike schválenú uznesením vlády Slovenskej republiky č. 18 zo 7. januára 2015 a jej aktualizáciu z roku 2019. Potreba prijatia novej stratégie vyplynula najmä z prijatia nových právnych predpisov Európskej únie a Slovenskej republiky, zmien súvisiacich s implementáciou viacročného finančného rámca Európskej únie na obdobie rokov 2021 – 2027, Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, vývoja v oblasti ochrany tradičných vlastných zdrojov Európskej únie, ako aj z nových odporúčaní Európskej komisie, Európskeho úradu pre boj proti podvodom a ďalších inštitúcií Európskej únie

Postoj RÚZ k materiálu

Predkladaná stratégia predstavuje základný strategický dokument Slovenskej republiky v oblasti ochrany finančných záujmov Európskej únie. RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k časti 3.1 Špecifické ciele Cieľ 1, str. 11

Žiadame v rámci špecifického cieľa č. 1 doplniť, že sa pri zavádzaní nových preventívnych mechanizmov, ktoré môžu mať dopad na prijímateľov alebo iné hospodárske subjekty, zohľadňovala primeranosť opatrenia vo vzťahu k identifikovanému riziku a potreba minimalizácie administratívnej záťaže dotknutých subjektov.

Odôvodnenie:
Pojem „nové preventívne mechanizmy“ je formulovaný pomerne široko, pričom z ďalších častí stratégie vyplýva, že preventívne mechanizmy môžu mať podobu legislatívnych, organizačných, kontrolných alebo digitálnych opatrení. V budúcnosti sa preto môžu premietnuť aj do nových informačných, evidenčných, dokumentačných alebo kontrolných požiadaviek na prijímateľov a ďalšie hospodárske subjekty. Nové opatrenia by preto mali zodpovedať rozsahu a závažnosti identifikovaného rizika a nemali by vytvárať neprimeranú administratívnu záťaž. Takáto zásada by mala byť následne zohľadnená aj pri príprave konkrétnych opatrení, ktorými sa bude stratégia vykonávať.

2. Zásadná pripomienka k časti 3.1 Špecifické ciele Cieľ 2, str. 11

Žiadame za koniec prvej vety doplniť vetu v znení: „Zefektívniť systém výkonu kontroly a auditu prostredníctvom využívania služieb externého auditu.“

Odôvodnenie:
Skúsenosti z implementácie projektov v rámci priamo riadených programov ako je napr. program Connecting Europe Facility (CEF) ukazujú, že zapojenie externého auditu dokáže významne znížiť administratívnu náročnosť na strane poskytovateľa pomoci, čo v konečnom dôsledku znižuje náklady na strane štátu. Zároveň zapojenie externého auditu zefektívňuje a zrýchľuje proces implementácie tým, že odľahčí často preťažených poskytovateľov pomoci a ostatné štátne orgány. Dôsledné dodržiavanie lehôt poskytovateľov pomoci a ostatných štátnych orgánov pri vyhodnocovaní a kontrole projektov je nevyhnutné pre efektívnu, včasnú a riadnu implementáciu projektov na strane prijímateľov.

3. Zásadná pripomienka k časti 4. Protipodvodný cyklus str. 13

Žiadame na koniec prvého odseku časti doplniť vetu v znení: „Pri tvorbe sektorových a odvetvových opatrení, ktoré zakladajú nové požiadavky na prijímateľov, dodávateľov alebo iné hospodárske subjekty, sa posúdi ich vplyv na podnikateľské prostredie a administratívnu záťaž a uprednostnia sa riešenia, ktoré pri zachovaní požadovanej úrovne ochrany finančných záujmov EÚ predstavujú pre dotknuté subjekty najnižšiu nevyhnutnú záťaž."

Odôvodnenie:

Stratégia výslovne predpokladá, že jej horizontálne aktivity budú zohľadňované pri tvorbe jednotlivých sektorových a odvetvových opatrení a že partneri AFCOS budú vo svojich oblastiach prijímať potrebné iniciatívy a opatrenia. Všeobecne formulované ciele stratégie sa tak môžu v ďalšom kroku premietnuť do konkrétnych požiadaviek na prijímateľov, dodávateľov alebo ďalšie hospodárske subjekty, napríklad vo forme nových informačných, dokumentačných alebo kontrolných požiadaviek. Samotná stratégia pritom neurčuje, akú podobu budú mať jednotlivé sektorové opatrenia ani aký rozsah povinností z nich môže pre dotknuté subjekty vyplynúť. Považujeme preto za potrebné už na úrovni stratégie zakotviť, že pri príprave takýchto opatrení sa bude posudzovať aj ich dopad na podnikateľské prostredie a administratívnu záťaž. Opatrenia by mali byť nastavené primerane identifikovanému riziku a nemali by vytvárať dodatočné požiadavky na podnikateľské subjekty nad rozsah, ktorý je potrebný na dosiahnutie sledovaného cieľa. Takto nastavený princíp bude možné následne uplatňovať pri príprave konkrétnych sektorových a odvetvových opatrení, ktoré budú na stratégiu nadväzovať.

4. Zásadná pripomienka k časti 4.1 Prevencia str. 15

Žiadame za vetu „Prepojenie dostupných databáz a informačných systémov môže prispieť k identifikácii rizikových vzťahov, potenciálnych konfliktov záujmov, rizika dvojitého financovania, neoprávneného čerpania finančných prostriedkov EÚ alebo iných rizikových vzorcov správania." vložiť novú vetu na koniec odseku v znení: „Pri získavaní a overovaní údajov sa prednostne využívajú údaje dostupné orgánom verejnej moci z existujúcich registrov a informačných systémov; od prijímateľov, dodávateľov a ďalších hospodárskych subjektov sa opakovane nevyžadujú údaje alebo doklady, ktorými príslušný orgán verejnej moci už disponuje alebo ku ktorým má prístup, ak osobitný predpis neustanovuje inak."

Odôvodnenie:

Prepájanie informačných systémov by malo viesť nielen k účinnejšej kontrole, ale aj k znižovaniu administratívnej záťaže dotknutých subjektov. Vzhľadom na to, že stratégia počíta s čoraz širším využívaním a prepájaním údajov o prijímateľoch, dodávateľoch a ďalších subjektoch, považujeme za vhodné už v strategickom dokumente uviesť zásadu, podľa ktorej sa majú v prvom rade využívať údaje, ktoré už má verejná správa k dispozícii. V praxi by tak nemalo dochádzať k opakovanému vyžadovaniu údajov alebo dokumentov, ktoré už boli poskytnuté inému orgánu verejnej moci alebo sú dostupné v príslušných registroch a informačných systémoch. Navrhované doplnenie preto smeruje k tomu, aby sa plánované prepájanie systémov využívalo aj na zjednodušenie povinností prijímateľov a ďalších dotknutých subjektov, a nie na vytváranie ďalších administratívnych požiadaviek.

5. Zásadná pripomienka k časti 4.1 Prevencia str. 15

Žiadame za vetu: „Digitálne nástroje nenahrádzajú odborný úsudok zodpovedných orgánov, ale slúžia ako podpora pre kvalifikované, transparentné a rizikovo orientované rozhodovanie." vložiť novú vetu na koniec odseku v znení: „Výsledok automatizovaného vyhodnotenia, rizikový indikátor alebo rizikové skóre nemôže bez individuálneho preverenia relevantných skutočností predstavovať samostatný dôvod na prijatie rozhodnutia s negatívnym dopadom na prijímateľa alebo iný hospodársky subjekt."

Odôvodnenie:

Stratégia predpokladá širšie využívanie dátovej analytiky, automatizovaného vyhodnocovania rizikových indikátorov a nástrojov ARACHNE/ARACHNE+ pri identifikácii rizikových prípadov a zameraní kontrolnej činnosti. Využívanie týchto nástrojov môže významne prispieť k efektívnejšiemu odhaľovaniu rizík, ich výsledok však sám osebe nepreukazuje existenciu nezrovnalosti alebo porušenie povinnosti zo strany konkrétneho subjektu. Rizikový indikátor alebo rizikové skóre môže byť ovplyvnené rozsahom, aktuálnosťou alebo kvalitou údajov, z ktorých daný nástroj vychádza, a preto by malo slúžiť predovšetkým ako podklad na ďalšie individuálne preverenie konkrétneho prípadu. Považujeme preto za vhodné už na úrovni stratégie jednoznačne zakotviť zásadu, že samotný výsledok automatizovaného vyhodnotenia nemôže bez ďalšieho preverenia viesť k rozhodnutiu s negatívnym dopadom na

prijímateľa alebo iný hospodársky subjekt. Takéto doplnenie nadväzuje aj na samotný text stratégie, podľa ktorého digitálne nástroje nenahrádzajú odborný úsudok zodpovedných orgánov, ale majú slúžiť ako podpora pri rozhodovaní.

6. Zásadná pripomienka k časti 4.2 Odhaľovanie str. 20

Žiadame za vetu: „Zistenia z fázy odhaľovania zároveň slúžia ako spätná väzba pre aktualizáciu preventívnych opatrení, hodnotenie rizík a zlepšovanie systémov riadenia a kontroly." doplniť na koniec odseku novú vetu v znení: „Pri zavádzaní preventívnych opatrení a ich aktualizácii v rámci riadiacej dokumentácie, manuálov procedúr alebo príručiek pre prijímateľov je potrebné zabezpečiť ich vecnú primeranosť, časovú pôsobnosť a transparentnosť naprieč všetkými poskytovateľmi pomoci."

Odôvodnenie:

V praxi dochádza k aktualizácii preventívnych opatrení podľa potreby, napr. v dôsledku auditných zistení EK/EDA, a to prostredníctvom aktualizácie riadiacej dokumentácie, manuálov procedúr alebo príručiek pre prijímateľov. Po prvé je potrebné zabezpečiť aby aktualizácie preventívnych opatrení na identifikované riziká alebo nedostatky v systéme kontroly reagovali primerane, a nedochádzalo tak k zbytočnému „goldplatingu" keď riadiaca dokumentácia poskytovateľa pomoci zavádza požiadavky alebo pravidlá, ktoré presahujú požiadavky alebo pravidlá definované v slovenskom právnom poriadku alebo priamo uplatniteľnými právnymi predpismi EÚ. Po druhé je nevyhnutné zabezpečiť aby nedochádzalo k retroaktivite pri uplatňovaní požiadaviek definovaných riadiacou dokumentáciou poskytovateľa, manuálmi procedúr alebo príručkami. Takáto dokumentácia je zvyčajne platná momentom jej vydania alebo aktualizácie a pri kontrole sa uplatňuje v platnom znení. To v praxi môže spôsobiť, že prijímateľ sa v čase implementácie riadil verziou dokumentácie, ktorá nie je platná v čase kontroly. V čase kontroly je potom od prijímateľa vyžadovaný súlad s podmienkami, pravidlami alebo obmedzeniami o ktorých existencií prijímateľ nemal ako vedieť v čase keď nejaké rozhodnutie prijímal v čase implementácie. Po tretie, ak dochádza k zavedeniu nejakej novej požiadavky, pravidla alebo obmedzenia, je nevyhnutné aby o tom bol informovaný aj Centrálny koordinačný orgán, alebo podľa zdroju financovania jeho vecne príslušný ekvivalent, ktorý zavedenie musí schváliť a zabezpečiť ekvivalentné opatrenia aj u ostatných poskytovateľov pomoci. Tým sa zabezpečí primeranosť prijímaných opatrení (v zmysle bodu 1 tohto odôvodnenia) a tiež transparentnosť a predvídateľnosť výkonu kontroly naprieč poskytovateľmi pomoci. Situácia pri ktorej sa pravidla poskytnutia pomoci líšia medzi poskytovateľmi pomoci nie je len netransparentná, ale aj právne sporná.

7. Zásadná pripomienka k časti 4.2 Odhaľovanie str. 20

Žiadame doplniť vetu: „V súlade s odporúčaniami EK je potrebné, aby ÚVO pokračoval v spolupráci s MIRRI v zjednodušovaní a zdokonaľovaní pravidiel verejného obstarávania." tak aby jej nové znenie bolo: „V súlade s odporúčaniami EK je potrebné, aby ÚVO pokračoval v spolupráci s MIRRI v zjednodušovaní a zdokonaľovaní pravidiel verejného obstarávania, ktorého výsledky poskytnú poskytovateľom pomoci primerané uistenie o zabezpečení súladu s princípom hospodárnosti."

Odôvodnenie:

V praxi niektorí poskytovatelia pomoci nepovažujú všetky postupy upravené Zákonom 343/2015 Z.z o verejnom obstarávaní (ako je napr. elektronická aukcia v zmysle § 54) za dostatočné pre preukázanie hospodárnosti. V dôsledku toho od prijímateľa vyžadujú znalecké posudky čo významne zvyšuje administratívnu záťaž a predlžuje implementáciu projektov. Postup poskytovateľov pomoci je o to problematickejší, ak k uvedenému dôjde jednostranným právnym aktom poskytovateľa akým je napr. aktualizácia príručky, pričom takýto postup ani nemusel byť príručkou vylúčený v čase VO. Je nevyhnutné zabezpečiť aby nedochádzalo ku „goldplatingu" a k retroaktivite pri uplatňovaní požiadaviek definovaných riadiacou dokumentáciou poskytovateľa, manuálmi procedúr alebo príručkami, a to prostredníctvom centrálne a ex ante určených pravidiel stanovujúcich aké postupy obstarávania poskytovateľ pomoci musí považovať za dostatočné z pohľadu preukazovania hospodárnosti zo strany prijímateľa prostriedkov.

8. Zásadná pripomienka k časti 4.2 Odhaľovanie str. 21

Žiadame vo vete: „Rozsah overovaní by mal zahŕňať všetky prepojenia medzi zamestnancami/odbornými hodnotiteľmi a prijímateľmi." doplniť za slovo „všetky" slovo „relevantné".

Odôvodnenie:

Pojem „všetky prepojenia" je formulovaný veľmi široko a nie je z neho zrejmé, aké vzťahy alebo väzby majú byť predmetom overovania. Takto nastavený rozsah môže viesť aj k preverovaniu vzťahov, ktoré nemajú význam pre

posúdenie možného konfliktu záujmov, prípadne k získavaniu údajov, ktoré na tento účel nie sú potrebné. Doplnením slova „relevantné" sa rozsah overovania jasnejšie naviaže na účel preverovania konfliktu záujmov, pričom zostane zachovaná možnosť preveriť všetky väzby, ktoré môžu byť pre jeho posúdenie podstatné.

9. Zásadná pripomienka k časti 4.2 Odhaľovanie str. 22

Žiadame za vetu: „Vzhľadom na objem finančných prostriedkov, ktorý sa plánuje prerozdeliť z prostriedkov EÚ aj v rámci viacročného finančného rámca 2028-2034, je potrebné posilniť na jednej strane už fungujúce kontrolné mechanizmy a na druhej strane bude potrebné vytvoriť ďalšie spôsoby boja proti podvodom a zneužívaniu pomoci z finančných prostriedkov EÚ, rešpektujúc navrhované zmeny pravidiel smerom k zjednodušovaniu poskytovania podpory." doplniť na koniec odseku novú vetu v znení: „Nové alebo posilnené kontrolné mechanizmy sa nastavujú na základe identifikovaných rizík a spôsobom primeraným ich závažnosti tak, aby pri zachovaní účinnosti kontroly nevytvárali neodôvodnenú administratívnu záťaž pre prijímateľov a ďalšie dotknuté hospodárske subjekty."

Odôvodnenie:
Stratégia pre obdobie VFR 2028 – 2034 výslovne predpokladá posilňovanie existujúcich kontrolných mechanizmov a vytváranie ďalších spôsobov boja proti podvodom a zneužívaniu finančných prostriedkov EÚ. Takéto opatrenia sa môžu v praxi premietnuť aj do nových požiadaviek na prijímateľov a ďalšie dotknuté subjekty, napríklad vo forme rozsiahlejšieho dokladovania, poskytovania údajov alebo ďalších požiadaviek súvisiacich s výkonom kontroly. Materiál pritom na rovnakom mieste zdôrazňuje potrebu rizikovo orientovaného výkonu kontrol a odkazuje aj na pripravované zjednodušovanie pravidiel poskytovania podpory. Z tohto dôvodu by sa aj nové alebo posilnené kontrolné mechanizmy mali nastavovať tak, aby ich rozsah zodpovedal konkrétnemu identifikovanému riziku a neviedol k plošnému zvyšovaniu administratívnej záťaže všetkých prijímateľov bez ohľadu na ich rizikovosť. Takéto nastavenie by podľa nás lepšie zodpovedalo cieľu stratégie posilniť ochranu finančných záujmov EÚ a súčasne rešpektovať smerovanie k zjednodušovaniu poskytovania podpory.

10. Zásadná pripomienka k časti 5.2 Korupcia a riadenie korupčných rizík v kontexte ochrany finančných záujmov EÚ, str. 40

Žiadame pojem „nezákonný lobbing" z vety: „Okrem trestných činov podľa Trestného zákona zahŕňa aj zneužívanie vplyvu, klientelizmus, konflikt záujmov, nezákonný lobbing či tzv. ‚prikrmovanie'." vypustiť.

Odôvodnenie:
Pojem „nezákonný lobbing" nie je v platnom slovenskom právnom poriadku vymedzený, pričom právna úprava nedefinuje ani samotný lobing a pravidlá jeho výkonu. Nie je preto zrejmé, aké konkrétne konanie má stratégia pod týmto pojmom na mysli ani podľa akých kritérií sa má posudzovať jeho nezákonnosť. Za problematické považujeme najmä zaradenie takto neurčitého pojmu medzi formy korupčného konania, keďže môže viesť k nejednotnému výkladu a k nejasnému odlíšeniu od legitímneho zastupovania záujmov vo vzťahu k orgánom verejnej moci. Komunikácia podnikateľských subjektov, profesijných združení a asociácií s orgánmi verejnej moci, účasť na konzultáciách alebo pripomienkovaní legislatívy predstavujú legitímne formy presadzovania záujmov a bez jasného právneho vymedzenia by nemali byť spájané s korupčným konaním. Vzhľadom na absenciu právneho rámca umožňujúceho jednoznačne určiť, čo sa na účely stratégie považuje za „nezákonný lobbing", navrhujeme tento pojem z predmetnej definície korupcie vypustiť.

Zdroj:

https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2026/461